

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. I. De Genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

LIBER TERTIVS.

DE

PRÆDICABILIBVS.

E GIMVS Libro secundo de Universalibus in communi, iam ad singulas eius species explicandas descendamus: eæ autem sunt quinque, Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens, de quibus seorsim prius disputabimus, eas postea inter se comparaturi, ut earum perfectior notitia comparetur.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Genere, Specie, & Individuo.

SECTIO I.

De Genere.

GENVS in præsentī definitur à Porphyrio dupliciter: Genus est, quod de pluribus differentibus specie, in eo quid aptum est incomplete prædicari. Vel, Genus est, quod sub se continet species, quæ definitio coincidit cum primâ. Vtramque tamen, etsi communem, esse vitiosam, ostendam manifestè Sectione 2. propter particulam *differentibus specie*, quia Genus definitur id, quod sub se habet species; & Species definitur, *quæ est sub genere*, qui est manifestus circulus, nisi vel aliter Species definiatur, vel in his definitionibus loco *differentibus specie*, ponatur aliud verbum per se notum, v. g. *differentibus notabiliter*. In hac definitione loco generis ponitur, *quod aptum est prædicari de pluribus*, in quo conueniunt omnia prædicabilia; loco differentia verò ponuntur reliqua, scilicet *differentibus specie*, in eoque quod *quid incomplete*: quia ex eo, quod prædicetur incomplete, & de pluribus differentibus specie, differt à Specie, quæ de pluribus solo numero differentibus completè prædicatur; per hoc autem, quod prædicetur in *quid* differt à Differentiâ, Proprio & Accidente, quæ prædicantur in *quale*, ut iam dicam.

SUBSECTIO PRIMA.

Aliquæ difficultates circa hanc definitionem.

PRIMA est, quia primum prædicabile est Genus, ergo non potest Genus esse species prædicabilis ut sic; quia genus & species opponuntur. Hæc difficultas habet etiam locum in Specie: quia species, quæ est secundum prædicabile, potest etiam esse genus respectu speciei humanæ & equinæ. Imò in reliquis tribus prædicabilibus militat etiam eadem difficultas, quia Differentia, quæ est tertium prædicabile, potest esse genus

vel species respectu huius vel illius Differentia. Idem de Accidente & Proprio.

Pro solutione aduerte, non repugnare, eandem rem comparatam ad diuersa, posse subire rationem generis, & rationem speciei, & differentia: sicut idem actus intellectus comparatus ad suum obiectum, est cognitio illius; comparatus verò ad aliud actum reflexum, quo potest ipse actus cognosci, est obiectum. Iam ergo clarissimè difficultatem expono. Genus igitur, primum prædicabile, v. g. *animal*, comparatum ad omnia animalia confusè cognita, est genus, quia de illis prædicatur in quid incomplete; comparatum verò ipsum genus cum alio actu intellectus reflexo supra ipsum, quo cognoscatur genus, ut quid completè prædicabile de hoc & illo genere, scilicet de genere animalis, & de genere plantæ, dicitur species. Item Differentia ut comparata cum ratione genericâ, *rationale* v. g. comparatum cum animali, est tertium prædicabile. At verò ipsa Differentia comparata cum hac vel illâ Differentiâ, est vel Species, vel Individuum. Idem, proportionem seruât, de Proprio & Accidente. Neque hæc duo repugnant villo modo in eadem entitate, quia sunt respectu diuersorum, ut paulò antè dixi: repugnarent autem, si essent respectu eiusdem, quia idem respectu eiusdem non potest esse Genus & Species simul, neque prædicari completè & incomplete, quæ sunt contraria.

Rogabis, an in definitione Generis, primi prædicabilis, definiatur ipsum Vniuersale, quod est genus, ad ipsum genus, & ad quatuor reliqua prædicabilia? Respondeo, hanc difficultatem esse communem aliis materiis, an scilicet quando definitio *cognitionem*, definiatur etiam ipsamet definitio, quæ est etiam cognitio. Quidam censent, non repugnare, eundem actum esse cognitionem sui ipsius, & aliorum qui supra ipsum possunt reflectere: alij verò id mordicus negant, de quo nos Deo duce in libris de Animâ. Pro nunc verò respondeo, in sententiâ negantiū eundem actum posse esse reflexum supra se, negandum etiam consequenter, in definitione primi prædicabilis definiti.

definitur ipsum Prædicabile in communi, quia Prædicabile in communi est reflexum supra ipsum primum Prædicabile, & supra eius definitionem. In sententiâ verò affirmantium posse eundem actum supra se reflectere, dicendum etiam est per illam definitionem definiri non solum Genus primum prædicabile, sed etiam ipsum Vniuersale in communi, quod est genus ad genus, & ad alia Prædicabilia.

4 Secunda difficultas est circa explicationem illorum verborum, quæ in definitione ponuntur, quid scilicet sit prædicari in quid, & prædicari incompletè.

Prædicari in quid est ita prædicari, vt per prædicatum explicetur quid sit subiectum: sicut quando diximus, illud est homo, illud est animal, quæ prædicatio habet se ad modum per se stantis, ad distinctionem illius prædicationis, quæ fit in quale, quæ non tam videtur tendere ad explicandum quid sit res, quam ad explicandum qualis sit, seu quibus quali accidentibus sit affecta, & consequenter est prædicatio quasi per modum alteri adiacentis. Vt autem has prædicationes facile dignoscas, accipe clarissimam regulam: Quæ prædicantur in quid, prædicantur per nomen Substantiuum: quæ vero in quale, per Adiectiuum. vt v. g. homo est animal, est prædicatio in quid, quia per nomen Substantiuum; hæc verò, animal est rationale, est in quale, quia per nomen Adiectiuum. Cuius ea est ratio, quia (vt in Summis dixi) quæ substantiè explicantur, explicantur per modum per se stantis, siue in quid; quæ verò adiectiue, per modum alteri adiacentis, seu qualificantis ipsum Substantiuum, quod est prædicari in quale, nec maius in hac re latet mysterium.

5 Prædicari incompletè, est ita prædicari, vt non explicetur tota essentia subiecti, sed pars illius, non quia ex parte obiecti tota essentia non attingatur; sed quia, licet tota attingatur, non tamen perfectè explicatur, quod (vt diximus Disputatione v. Sect. 2.) in prædicatione formali non verò obiectiua consistit. Verbi gratiâ, homo est animal, est prædicatio incompleta, quia non explicat rationale, quod est de essentia hominis. Completa verò è contrario est, quando essentia perfectè cognita prædicatur, vt Petrus est homo, quia homo includit & animal & rationale, quod est de essentia Petri.

Sed vt hoc perfectè intelligas, aduerto, ad rationem prædicationis completæ non requiri, nisi vt prædicatum explicet totum quod explicatur per subiectum, siue hoc subiectum sit genericum, siue specificum: quapropter hæc est completa, hoc animal est animal; quia licet homo animal, quod est prædicatum, non explicet magis quam in hac, homo est animal, in illâ tamen explicat totum quod dicit subiectum, id est hoc animal, ideoque est completa; at verò in hac, homo est animal, non explicat totum quod dicit subiectum, id est homo, ideoque est prædicatio incompleta: vnde prædicatio completa vel incompleta desumitur ex ordine ad subiectum, prout in eâ propositio ponitur. Quod si obicias, hanc esse prædicationem completam, Petrus est homo, cum tamen non explicetur per homo totum quod per Petrus, quod est subiectum, quia non explicatur Petrus; ergo licet per animal non explicetur

totum quod per homo, adhuc prædicatio erit completa; Respondere fortasse aliquis, ibi prædicari de Petro saltem disiunctiue eius differentiam indiuidualem, & consequenter esse prædicationem completam. Hanc solutionem ego facile reiicio, quia etiam in hoc sensu hæc esset prædicatio completa, homo est animal, quod tamen est contra omnes. Sequela probatur, quia saltem disiunctiue prædicatur rationale vel irrationale. Respondeo ergo obiectioni aliter, fatendo libenter, eam prædicationem, Petrus est homo, non esse completam Physicè loquendo, quia non explicatur Petreitas, quam subiectum dicit; nego tamen eam non esse completam Logicè, & in ordine ad scientias, quæ (vt dixit Aristoteles) non agunt de Indiuiduis per se, sed tantum de rationibus communibus. Illa verò, homo est animal, neque Physicè neque Logicè est completa: non Physicè, quia non explicatur rationalitas; non Logicè, quia ultra animalitatem est alia ratio communis, scilicet inferior specifica, de quâ per se agit scientia, & quæ non explicatur in eâ prædicatione.

SUBSECTIO SECVNDA.

An definitum Generis sit quid vniucum omnibus Generibus.

ANTE huius difficultatis enodationem sciendum est, quidnam sit definitum Generis. Cum enim supra dixerimus, Genus dicere in recto naturam, v. g. animal, & in obliquo cognitionem confusam, sicut album dicit in recto subiectum, & in obliquo albedinem; explicare oportet, an, quando definitur Genus, animalis v. g. definiatur ipsa natura animalis, an cognitio illius, an vtrumque simul: quæ difficultas communis est omnibus Prædicabilibus, ideoque in præfati pro omnibus est enodanda.

PRIMA CONCLUSIO. Per hanc definitionem Generis non definiuntur naturæ, vt sunt naturæ Physicæ & reales, v. g. animal. Quia huius definitio, vt natura realis, est esse viuens sensibile (idem est proportione de aliis naturis: sed per hanc definitionem Generis non definitur animal quatenus est viuens sensibile, vt per se patet; ergo non definiuntur naturæ vt sunt in se (vt aliter etiam solet dici) primò-intentionaliter.

SECUNDA CONCLUSIO. Neque actus confusus definitur vt natura realis est. Quia vt talis est cognitio spiritualis, quâ ratione non definitur in definitione Generis, vt ex ipsâ definitione constat manifestè; ergo

TERTIA CONCLUSIO. Per definitionem Generis definiuntur in recto naturæ, secundum quod habent ratione subiecti respectu cognitionis vniuersalis; & in obliquo definitur ipsa cognitio secundum quod denominat naturas vniuersales. Hæc est cõmunis, & probatur Primò à priori: quia in quacumque definitione id debet in recto definiri, quod in recto significat ipsum definitum. Cum enim definitio prædicetur verè de definito, & propositio, vt sit vera, requirat, id quod dicit in recto subiectum, dici etiam in recto per prædicatū, necessarium est vt rectum definitionis sit idem cum recto definiti, aliàs nec definitio de definito, neque è contrario possent verè prædicari, quod esset

set absurdissimum. Deinde etiam debet per definitionem defini in obliquo id quod in obliquo dicit ipsum definitum, aliàs non esset idem omnino definitio & definitum, quia saltem distinguerentur penes obliquum. Confirmatur. Idem omnino debet significare definitio ac definitum, nisi quod definitio illud significat clariùs, definitum verò obscuriùs; ergo quod in obliquo significat definitum, debet etiam per definitionem in recto & in obliquo explicari, cum solà prædicta differentià maioris claritatis in definitione, quàm in definito. Atqui iam ostendimus suprà, Vniuersalia dicere in recto naturas, & in obliquo cognitiones quibus constituuntur Vniuersales; ergo in definitione Vniuersalis in recto debent explicari naturæ, vt sunt subiecta cognitionum, & in obliquo ipsæ cognitiones, vt sunt formæ denominantes eas naturas in esse Vniuersalis. Probatur deinde à posteriori. In recto non potest prædicari de naturâ vniuersali ipsa vniuersalitas (vt ostendi Disputatione v. i. Sect. 1.) ergo quod prædicatur est ipsa natura, ergo cum in definitione Generis dicitur esse id quod prædicatur, per *id quod prædicatur* significantur in recto naturæ quæ prædicantur, non verò ipsæ vniuersalitates; quia hæ non prædicantur, etiam si constituent ipsam naturam prædicabilem: ideoque debent attingi in obliquo. Sicut qui cognoscit iustum, in recto cognoscit subiectum, in obliquo autem ipsam iustitiam, quæ in ratione iusti constituitur.

His ergo positis, difficultas præcipua est, an genus entis realis, & genus entis rationis vniocè an solùm analogicè conueniant. Ratio dubitandi est, quia cum genus entis realis dicat in recto ipsum ens reale (vt numero præcedenti vidimus) genus verò entis rationis dicat in recto ipsum ens rationis, ens autem reale & rationis non conueniant inter se vniocè, sed analogicè tantum, continuò etiam videtur dicendum, genus entis realis & entis rationis non vniocè sed analogicè solùm conuenire. Quod si dicas, vt genus entis realis conueniat vniocè cum genere entis rationis, non requiri vt conueniant in subiectis, sed in genereitatibus, & in cognitionibus, quibus ens reale & rationis constituitur in esse generis; facillè impugnaberis: quia cum concreta accidentalia dicant in recto subiecta, in obliquo verò formam, vt absolute concreta inter se conueniant, attendendum est præcipuè ad conuenientiam subiectorum, non verò ad conuenientiam formarum.

Propter hoc argumentum nonnulli censent, genus entis realis & rationis non conuenire vniocè, sed analogicè tantum in ratione generis. Qui Auctores non videntur locuti consequenter. ob eandem enim rationem tenebantur asserere, neque analogicè conuenire ea duo genera, sed tantum æquiuocè. Pater, quia ens reale & ens rationis non conueniunt inter se analogicè, sed æquiuocè: neque enim enti reali & rationis datur aliquod prædicatum verè & propriè commune, ratione cuius possint analogicè conuenire. Secundò. Cum hi etiam non admittant vniuocationem inter substantiam & accidens, sed solam analogiam, deberent etiam dicere, genus substantiæ, & genus accidentis, etiam non conuenire vniocè, vnde malè eam analogiam

solùm ponunt inter genus entis realis & rationis.

Ideo censeo distinguendum, dicendumque, 11
Physicè quidem differre etiam analogicè genus entis realis & rationis, at verò Logicè, id est, in ordine ad Logicam, cōsiderationem esse eiusdem speciei, & vniuoca ea duo genera: quia eodem modo prædicatur ens rationis de suis inferioribus, sicut ens reale de suis; & eodem modo abstrahitur ens rationis & fit vnum per cognitionem communem, sicut ens reale. Et sicut inter ipsa etiam entia realia, licet Angelus differat genere ab animali vt tali, quia tamen in ordine ad modum quo prædicantur, & abstrahuntur, omnino conueniunt inter se Angelus & animal, absolute dicitur eos conuenire vniocè, imò specificè, in ratione generis: ita similiter dicendum est de ente reali & ente rationis, vt genus sunt, & res adeò est clara explicatis terminis, vt nisi de nomine non possit esse disceptatio. Iam enim tenemus res ipsas non conuenire inter se, quantum ad suas entitates, conuenire tamen quantum ad modum prædicandi, quod dicimus sufficere, vt in ratione generis, etiam Physicè non conueniant, sic tamen in ordine ad cōsiderationem Logicam. Quæ ergo in hoc potest esse difficultas?

SVBSECTIO TERTIA.

Conueniantne vniocè Genus supremum & infimum; & an vtrumque incompletè prædicatur.

QUARTA difficultas, quæ ex definitione Gen- 12
neris suprà posita videtur sequi, est, Genus non iussuenter distingui à Specie, ita vt efficiant duo Prædicabilia. Ratio est, quia genus infimum & supremum non constituunt duo Prædicabilia, & tamen magis differunt inter se quàm Species & Genus; ergo Genus & Species non constituent duo Prædicabilia.

Probo Minorem, quia Genus supremum est, quod potest prædicari de pluribus differentiis genere, v. g. substantia, quæ potest prædicari de homine, plantâ, & Angelo differentiis inter se genere; genus autem infimum solùm potest prædicari de pluribus differentiis specie. Sed maior differentia est inter prædicari de pluribus differentiis genere, & inter prædicari de pluribus differentiis specie, quàm inter prædicari de pluribus differentiis numero; quia maior est differentia inter Genus & Speciem, quàm inter Speciem & Individua, ergo maior est differentia inter Genus infimum & supremum, quàm inter Genus & Speciem.

Facilis est solutio ex dictis numero 4. vbi 13
ostendi, Genus à Specie differre in prædicatione completè & incompletè, quæ scilicet Genus incompletè, Species verò completè prædicatur; in hoc autem non differunt genus supremum & infimum, quia vtrumque incompletè prædicatur. Quod autem inferiora, de quibus prædicatur, vel genere vel solâ specie inter se differant, est prorsus extra conceptum Generis vt sic: vnde non mirum, si non constituent duo Prædicabilia, secus verò Genus & Species.

Sed

Sed hinc insurgit statim noua difficultas, quia videtur inferri, non esse de ratione generis prædicari de pluribus differentibus specie: demus enim casum, quo non esset possibilis nisi vna species animalis, *homo* v. g. qui simul esset principium discurrendi & sentiendi, in eo casu prædicare de homine esse animal, esset prædicatio incompleta, quia per *homo animal* non explicaretur principium discursus, quod esset essentiale homini, etiam ut significato per illam vocem *homo*: ergo illa prædicatio esset incompleta, ergo generica; quia, ut proximè dixi, essentia prædicationis genericæ solum consistit in eo quod sit incompleta; deinde animal in illo casu non esset prædicabile de pluribus differentibus specie, quia, ut supponimus, tunc non essent alia diuersa specie, ergo posset dari tunc prædicatio generica, quæ non esset de pluribus differentibus specie.

14 Nonnulli respondent, in eo casu prædicationem illam non futuram specificam, quia esset incompleta; addunt tamen, nec futuram genericam, prout nunc accipitur genus, quia etiam prædicaretur incompletè, non tamen de pluribus differentibus specie, quod de ratione Generis (de quo nunc agimus) videtur esse: ergo in illo casu esset aliud prædicabile diuersum ab his quæ modo dantur.

Hi Auctores primò videntur conclusionem reddere pro ratione: obiectio enim contendit, non esse de essentia Generis, posse prædicari de pluribus differentibus specie, quia illa esset prædicatio generica, & non posset fieri de pluribus differentibus specie, quæ erat conclusio impugnata per obiectionem. Reddunt ergo illam pro ratione, petunt ergo principium.

Secundò minùs consequenter loquuntur: dum enim nobiscum supra numero 13. explicant, quæ ratione genus supremum & infimum in ratione generis non differant, etiam vnum de differentibus specie, aliud de differentibus genere prædicetur, dicunt, eò quod conueniunt in prædicabilitate incompleta, efficere tantum vnum prædicabile; ergo pari ratione tenentur dicere, in eo casu *animal* non futurum diuersum genus ab eo quod nunc est; quia, licet differret in eo quod tunc prædicaretur solum de pluribus differentibus numero, modò autem prædicatur etiam de differentibus specie, tamen in utroque casu prædicaretur incompletè, ergo non essent diuersa in ratione generis, sicut de facto propter hanc solam conuenientiam genus subalternum & infimum conueniunt per te vniuocè in ratione generis. Confirmatur impugnatio: quia, ut supra dixi, tanta est differentia inter prædicari de pluribus differentibus specie, & inter prædicari de pluribus etiam genere differentibus, quanta inter prædicari de differentibus specie, & prædicari de differentibus solo numero: sed illa differentia non constituit diuersa prædicabilia, eò quod utrumque contineat in prædicatione incompletà, ergo nec secunda differentia constituet diuersum prædicabile, cum utrumque etiam conueniat in prædicatione incompletà.

Pro solutione ergo difficultatis censeo, omnem prædicationem aptam solum fieri de pluribus numero tantum distinctis, esse prædicationem completam; quare in eo casu, quo tantum

esset vna species animalis, scilicet *homo*, ea prædicatio, *homo est animal*, esset prædicatio completa, & consequenter specifica. Ex quo vterius patet, non inferri, posse dari prædicationem genericam, quæ non sit de pluribus differentibus specie. Probo ergo, omnem prædicationem aptam fieri de solo numero distinctis, esse prædicationem completam; quia ideò, v. g. quando dico, *homo est animal*, non est prædicatio completa, quia cum animal possit non esse rationale, non quia prædico *est animal*, còtinuo prædico esse rationale, neque expressè neque implicite, quia non valet, *est animal, ergo est rationale*. Ratione ergo huius mutæ connexionis, quæ tunc esset inter hominem & animal, prædicatio animalis esset prædicatio completa, saltem implicite, ac consequenter specifica; modò verò, quia non datur hæc connexio mutua, est prædicatio incompleta, & explicitè & implicite. Quod confirmo manifesto exemplo: iam de facto quando dico, *homo est animal rationale*, facio prædicationem completam, etiam si non explicem clarè gradus superiores viuentis corporis, &c. quia hi includuntur in animali; & saltem implicite affirmantur: sed tunc in eo casu, eo ipso quod omne animal esset rationale, licet quando dicerem *Petrus est animal*, expressè non dicerem esse rationale, dicerem tamen implicite, ergo eo ipso esset prædicatio completa.

Dices, quamuis *animal* non posset esse sine rationali, adhuc præcinderetur à rationali, ut sic autem præcisum non esset tota essentia hominis, ergo neque eius prædicatio esset completa. Nonnulli videntur negare, in illo casu præcindi posse animalitatem à rationalitate. Cum enim solum possit esse præcisio, ubi est similitudo & dissimilitudo, & per animalitatem in eo casu eisdem omnino esset homo similis vel dissimilis, quibus per rationalitatem; inde fit, ut tunc non posset præcindi animalitas à rationalitate.

Non placet hæc doctrinà, quia in rebus operariis independenter à similitudine & dissimilitudine propter diuersas operationes potest dari præcisio: potest enim concipi illud principium in ordine ad vnas operationes, & non in ordine ad alias, sicut de facto datur præcisio inter potentiam creatiuam leonis, & creatiuam Angeli in Deo; quantumvis nulli sit similis Deus in potentia creatiuà Angeli, cui non sit similis in potentia creatiuà leonis; vel, ut melius dicam, omnibus per vtramque sit dissimilis.

Concedendum ergo est, etiam in eo casu dari posse præcisionem inter animal & rationale: quæ concessa, adhuc dicendum, illam prædicationem, *homo est animal*, futuram completam, quia saltem virtute & implicite affirmaret rationalitatem; rectè enim tunc inferretur, *est animal, ergo est etiam rationale*; modò autem, quia non valet hæc consequentia, non est prædicatio completa, sed incompleta, *homo est animal*, quia per illam neque implicite affirmatur esse rationale, ut paulo antè fusiùs dixi.

Hic aduerte pro omnibus Prædicabilibus, ad ea non requiri actum existere plures species, aut plura indiuidua, sed tantum esse possibilia, quod Libro secundo obseruauimus.

SUBSECTIO QUARTA.

*An Genus sit pars, an totum potentiale
respectu Speciei, & quâ ratione
de illâ prædicetur.*

DIFFICULTAS hæc in eo consistit, quòd Genus, quandoquidem prædicatur incompletè, debet prædicari ut pars Metaphysica speciei eam Metaphysicè seu ratione nostrâ constituens, ut dixi Disputatione v. Cum hoc autem non videtur stare communis doctrina affirmans, Genus esse totum potentiale respectu speciei; quia idem non potest esse simul pars & totum respectu eiusdem rei.

18 Pro solutione aduerte, posse idem esse simul totum & partem sub diuersis considerationibus: etenim Petrus v. g. est in se totum quoddam, comparatus autem cum exercitu est pars illius: item natura humana est quoddam totum in ratione naturæ, & tamen est pars respectu huius concreti *homo*, in quo etiam includitur substantia. Hoc posito dico, animal dupliciter v. g. posse considerari, vel in totâ suâ latitudine, ut includit omnia animalia; & ut sic dicitur totum potentiale respectu cuiuslibet speciei in particulari hominis, vel leonis, vel equi, quia ipsum genus includit omnes species, quælibet autem species non includit omnes, sed est vna pars omnium. ecce quo pacto genus est totum & quælibet species tantum est pars illius. Dixi, *quælibet species*; quia si omnes simul accipiantur, tunc respectu illarum genus non est totum, nec omnes simul sumptæ sunt pars Generis, sed ipsum genus.

Contra hanc doctrinam videntur stare recentiores, aliqui, putantes, genus non dici potestativum totum, eò quòd componatur ex speciebus. Mouentur primò, quia hæc compositio repugnat, ratio enim superior numquam potest componi ex inferioribus. Secundò, quia differentia inferiorum sunt extra conceptum genericum, ergo non sunt partes illius. Sed hæc obiectiones non obstant nostræ Conclusioni. Primò, quia aliud est loqui de rationalitate & hincibilitate, quæ sunt differentie animalis; & sic transeat, non componi genus, sed eas esse extra conceptum illius. Aliud verò, loqui de animalitatibus quæ sunt in homine, equo, (pone pro hac questione animalitatem realiter distinguì à rationalitate) genus animalis v. g. constitueretur iuxta nostram sententiam ex omnibus illis animalitatibus simul sumptis, confusè cognitis, distinctis realiter à differentiis, non autem ex differentiis distinctis. Hoc, quod tunc contingeret realiter, de facto contingit ratione. Dico ergo, genus animalis dicere omnes animalitates ratione nostrâ confusè cognitæ, non verò dicere rationalitatem & hincibilitatem. Si ergo genus dicit omnes animalitates, ergo vna animalitas erit pars illius generis, & ipsum erit totum respectu cuiusque respectu autem omnium simul sumptarum non erit totum, sed æquale cum æquali. Hæc in sententiâ nostrâ & horum recentiorum, aientium animal ex parte obiecti esse omnes animalitates simul sumptas, videtur res esse & clarissima & necessariò dicenda, si loquendum sit consequen-

ter, quod ab his recentioribus non fuit bene consideratum.

Dices fortè adhuc, Cur ergo hoc modo genus dicitur totum potestativum? potius enim videtur dicendum totum actuale, quandoquidem actu includit omnes animalitates omnium specierum, ergo non solum in potentia erit totum, sed actu. Respondeo, Ideò genus dici totum potentiale, non actuale, quia licet actu ex parte obiecti includat omnes eas animalitates; tamen ita confusè tunc cognoscuntur, ut intellectus non possit proximè ex vi illius actus dicere eas ibi includi, sed indigeat clariori notitiâ ad id cognoscendum. Potest ergo ille conceptus explicari per alios clariore terminatos distinctè ad omnia inferiora, & ideò potestate continet omnia illa, actu autem, quia ea non distinguit, non dicitur totum actuale respectu omnium.

Imò etiam respectu ipsarum differentiarum rationalitatis & hincibilitatis, &c. genus potest dici totum potestativum: quia licet in conceptu generico ut sic illæ non explicentur, nec includantur explicite, omnes tamen confusè sub eo conceptu clauduntur, unde postea de omnibus potest prædicari, & omnes complectitur, ideò est totum potentiale respectu cuiuslibet illarum, respectu verò omnium simul sumptarum non est totum (ut paulò antè dixi) & fortè ab hac explicatione stant nonnulli recentiores aientes, ideò genus esse totum potestativum, quia est totum prædicabile de specie. Verùm hæc non satis rem explicant: inquirimus enim hoc ipsum, quâ scilicet ratione prædicabilitas de specie faciat genus esse totum. Nec hoc rursus explicatur dicendo, ideò id esse quia species ut subiicibilis respicit genus ut totum; rursus enim hoc videtur esse idem per idem, nec explicatur quid faciat subiicibilis. Clarè ergo vno verbo genus *animalis* ideò est totum, quia complectitur omnes species de quibus potest prædicari, quælibet autem species solum est pars, quia non est totum quod genus complectitur. Quid hoc clarius? 21

Hinc facile respondetur obiectioni, quæ fit contra explicationem eorum, qui ideò Genus dicunt esse totum, quia prædicatur de Specie. Obiicitur enim, ergo ob eandem rationem Differentia, quæ etiam prædicatur de Specie, erit totum respectu speciei, nec ratio animalis magis prædicabitur ut totum respectu hominis, quàm rationale, quæ est differentia; vtrumque enim seorsim est pars hominis. Respondeo ergo, non ideò præcisè quia prædicatur, sed quia prædicatur ut quid vniuersalius, & extendens se ad plura quàm se extendat homo; differentia autem ita prædicatur de homine, ut non latius se extendat quàm homo, ideòque non sit totum continens hominem, & aliquid aliud, sed æqualis homini. unde respectu illius non est totum. Si autem eadem differentia comparatur respectu Petri vel Pauli, tunc etiam est totum potestativum, sicut genus respectu speciei.

Obiicitur Secundò, Animal, quod prædicatur de homine, non se extendit ad brutum; ergo non est totum potentiale respectu hominis. Respondeo Primò, saltem sub disiunctione de homine prædicari omnia animantia: dixi enim suprâ Disputatione vi. num. 31. prædicationem vniuersalem esse disiunctivam, id est, *homo est hoc vel illud animal*.

²² animal. Respondeo Secundò, etiam si in ipsa prædicatione tantum affirmaretur illud animal, quod cum solo homine identificatur; tamen, quia in apprehensione præcedenti, quia animal factum est genus, omnia animantia includebantur; ideo saltem respectu illius homo dicitur pars, & animal dicitur totum potestativum.

Hæc de modo, quo animal seu genus dicitur totum potestativum respectu specierum: sed quia etiam dicitur pars componens speciem, id adhuc restat explicandum. Dico ergo, genus ideo esse partem actualem, quia species, homo v. g. non solum dicit animalitatem, sed dicit rationale, tamquam duas partes Metaphysicas quibus componitur, sicut dicit animam & corpus tamquam partes physicas. Vno verbo tibi totum hoc mysterium declaro: animal dicitur totum respectu hominis, quia latius patet animal quam homo; dicitur pars, quia homo non solum dicit animal, sed dicit etiam rationale. Hic est totum hoc magnum sacramentum.

Adhuc tamen adverte, animal ut prædictum non esse partem actum, id est actualiter non componere, sed esse tantum aptum componere; sicut anima separata non est pars actum hominis, quia actum non vinitur materię, sed est apta mediā vniōne componere hominem. Quod si aliquando diximus, animal ut prædictum esse partem actualem, intelligendum est, quod sit tunc inadæquata essentia hominis, apta de se hominem componere actum. Deinde, è contrario animal ut iam contractum ad hominem, etsi tunc sit pars actualis illius, non tamen esse totum potentiale: quia ut iam contractum ad hominem, non est indifferens ad hoc ut prædicetur de pluribus differentiibus specie, neque est aliquid latius patens quam homo, in quā maiori extensione consistit essentia totius potentialitatis, ut supra dixi.

SVBSECTIO QVINTA.

Genus comparatur cum Differentiā & Specie.

CIRCA hanc comparisonem primò potest dubitari, quodnam sit perfectius, Genusne an Differentia; vel, quodnam perfectiori modo prædicetur? Respondeo, in modo prædicandi perfectius esse Genus quam Differentiam: Genus enim prædicatur in quid, & per modum per se stantis, Differentia verò per modum alteri adiacentis; perfectius autem est per se stare, quam adiacere alteri; in modo autem essendi perfectior est Differentia quam Genus. Hanc secundam partem probant nonnulli, quia forma est perfectior in modo essendi, quam materia: ergo, cum Differentia se habeat ut forma, Genus ut materia, perfectior erit in modo essendi Differentia quam Genus. Non placet hæc ratio. Primo, quia si esse formam est perfectius quam esse materiam, etiam prædicari ut formam erit prædicari perfectiori modo, quam prædicari ut materiam. Probo sequelam: quia illud in modo prædicandi est perfectius, quod prædicatur ut res perfectior: sed esse formam per se est quid perfectius, quam esse materiam, ergo prædicari ut formam est prædicari ut perfectius, quam prædicari ut materiam; ergo Differentia etiam in

modo prædicandi erit perfectior Genere, quod est contra te, & contra omnes. Secundò à priori, reitico hanc rationem; quia forma ut forma, videtur dependere, imò, excepta rationali, omnes necessario pendent à materiā, hæc autem à nullā formā pender, saltem à priori; ergo forma, ut forma, non est ex genere suo perfectior materiā, seu subiecto ut tali, ut patet in Angelo & animā rationali, ubi intellectionem esse formam animæ & Angeli, hæc verò esse subiectum, non arguit perfectiorem conceptum in intellectione, quam in Angeli animæque substantiā. Quod si formæ substantiales sunt perfectiores quam materia, id non habent ex conceptu formæ (ex hoc enim capite potius sunt imperfectiores) sed aliunde ex suis propriis differentiis.

Aliter ergo probanda est maior perfectio Differentiæ in modo essendi quam sit perfectio Generis; quia scilicet quò magis prædicata distat ab ente, eò sunt perfectiora; perfectior enim est perfectitas quam ens, & spiritualitas quam ens, & sensibilitas quam viuens, & rationalitas quam animalitas, & sic de aliis. Cum ergo Differentia magis distet à ratione communi entis, quam Genus, maiorem habet perfectionem in modo essendi, quam ipsum Genus.

Secunda comparatio fieri potest circa prioritatem: dicitur enim communiter Genus prius Specie. Sed hæc vno verbo explico, Genus scilicet dici prius Specie non tempore: cum enim non distinguatur realiter à Specie, non potest esse realiter prius, sed in subsistendi consequentiā, id est, in illatione; quia rectè valet consequentia, est homo, ergo animal; non verò è contrario, est animal, ergo homo. Idem est de Specie respectu Individuorum, & in vniuersum de omni ratione superiori respectu inferioris.

Tandem dubitari potest, an ratio communis vniuoca transcendens differentias possit esse genus. Ratio dubitandi est, quia cum ratio transcendens, v. g. ens, imbibatur in Differentiis, non possunt Differentiæ præcindi ab eā ratione, & consequenter illa ratio non potest esse compars differentiarum, quia compars debet præcindi ab aliā comparte: sed de ratione Generis est, ut sit compars cum Differentiā, iuxta hucusque dicta, ergo ratio transcendens Differentias non potest esse genus.

Communis sententia negat, ob rationem dictam: verum arbitror id non esse consequenter negatum iuxta definitionem communem Generis, quam ipsimet admittunt; quia ens v. g. etsi transcendens Differentias, de illis tamen in quid incompletè prædicatur, item de illis differentiibus specie, ergo est genus. Consequentia patet ex definitione supra posita Generis. Antecedens autem probatur, quia hæc prædicatio, homo est ens, est prædicatio in quid, ut negat nullus: est item incompleta, quia homo non solum est ens, sed etiam substantia viuens est, & est item apta fieri de pluribus differentiibus specie, scilicet de homine, de bruto, & de plantis, ergo est prædicatio rigorosè generica.

Dices, à me in hoc argumento peti principium: dum enim suppono, accidens & substantiam differre specie, iam suppono ens esse genus; quia non possunt illa differre specie, nisi contineantur sub genere. Sed huic replicæ facilè ego

respondeo, à me nomine Differentiæ specificæ intelligi præcisè differentiam magnam maiorem, quàm indiuidualem: hanc autem dari inter substantiam & accidens (etiā si ens sit transcendens) est per se notum, non ergo à me supponitur quod deberet probari. Circa quod

26 Aduerte, ad probandum, aliquod prædicatum esse genus, non requiri ut probetur illud prædicari in quid de pluribus differentiis specie formali, quod fortè vix aliquis notauit. Ratio est manifesta: quia prædicari de pluribus differentiis specie formali, idem est, quod prædicari de pluribus contentis sub genere. ergo quando probatur, ea, de quibus illa ratio prædicatur, differre specie, iam debet supponi ratio eis superior tamquam genus, & sic debet supponi, quod est probandum: differre enim specie, probatur ex eo quod sint sub genere; & esse genus, ex eo quod sit supra species. vbi manifestissimus circulus committitur; & propterea num. 1. eam definitionem Generis ut vitiosam reieci, & reiciam ampliùs Sectione 2. Debet ergo in differentiis specie pro differentiâ notabili viurpari: hæc autem differentia non defumitur ex eo quod sint sub genere, sed ex ipsis terminis apparet, ut dixi, inter substantiam & accidens. Quâ differentiâ suppositâ, si probetur eam rationem superiorem prædicari in quid incompletè de illis, eo ipso probatur, eam rationem esse genus; & simul ea, de quibus prædicatur, inter se differre specie, hoc est Differentia contenta sub ratione genericâ, quod à me in prædicto argumento præstitum esse si adhuc non recordaris, illud relege hic, quia ens prædicatur in quid incompletè de substantiâ & accidente, quæ inter se notabiliter differunt, (ut ex terminis apparet:) ergo illa ratio est generica, & consequenter substantia & accidens differunt formali specie.

27 Ad rationem supra in oppositum positam respondeo, ens prædicari ut partem; quia prædicatur ut aliquid essentia, non ut totum, ergo ut pars. Patet consequentia: quia quod pertinet ad essentiam alicuius, vel debet esse tota essentia, vel aliquid illius, id est, pars, nec potest dari medium. Quâ verò ratione id cohereat cum eius transcendentia, omnes tenentur explicare: ferè enim omnes fatentur, posse quidem ens præscindi à differentiis, etiā si è contrario differentia ab ente non possint præscindi (& nos infra Disputatione XI. à num. 2. ostendemus. hoc autem est, ens esse partem speciei, etiā si differentia non sint partes eiusdem speciei: quia licet in Physicis nequeat hoc distinguere ab illo, & esse compars illius, quin illud etiam distinguatur ab hoc & sit compars huius; in partibus tamen & distinctionibus Metaphysicis aliter res contingit, quod & aduersarij fatentur, asserentes, etiā si, quando præscinditur animal ab homine, maneat animal ut distinctum ab homine & ut pars illius, non tamen è contrario hominem manere distinctum ab animali & compartem illius, ergo benè stat ex eorum sententiâ, ens esse partem speciei, quia ab illâ præscinditur, quantumvis Differentia non sit compars respectu entis; quia ab illâ non potest præscindi, quod fusiùs eo loco citato declarabitur. Præterquam quod, requirere ad rationem generis ut sit pars, videtur omnino arbitrarium, & sine fundamento dictum, cum ex

nullâ particulâ definitionis Generis id videatur inferri, nisi ex illâ, quod prædicatur incompletè; sed neque ex hac: quia tu ipse admittis, posse contingere ut prædicetur ens incompletè, etiā si non sit compars respectu Differentiæ.

SUBSECTIO SEXTA.

An Genus habeat immediata Indiuidua.

QVÆRIMVS, an possint subiici generi indiuidua 28
dua immediata incompleta, v. g. an animal, antequam cōtrahatur ad rationale vel irrationale, contrahatur ad hoc & illud animal. Nonnulli, & præcipuè Thomistæ negant, eò quod animal non multiplicatur, nisi per rationale & irrationale. Dicendum tamen est primò, genus habere immediata indiuidua: quia ut Disputatione v. à numero 5. ostendi, singularitas incompleta non distinguitur ab ipsis prædicatis etiam superioribus. quare ens ut sit multiplex, non indiget differentiâ substantiæ vel accidentis, quia ante illas habet omnem multiplicitem quam post illas, etiā si non sit substantia aut accidens. Vnde, si per impossibile animal non contraheretur ad rationale & irrationale, adhuc essent tot animalia, quot modò, nisi quod tunc solo numero differrent, modò autem etiam differunt specie. Et hinc manet argumentum Thomistarū reiectum: nego enim illis, animal multiplicari per rationale; admitto verò per illud præcisè constitui diuersum specie. Quando igitur prædico, hoc animal est animal, facio prædicationem immediatam, quia inter hoc animal & animal nihil mediat: illa autem est prædicatio rationis genericæ, ergo genus habet immediata indiuidua.

Intelligenda tamen est conclusio materialiter, 29
id est, ut ea ratio, quæ habet genus, habeat immediata indiuidua, non quatenus genus est, sed quatenus species; quia illa prædicatio formaliter est specifica, est enim completa: genus autem ut genus formaliter non prædicatur completè, id enim propriū est speciei. Quid autem sit prædicatio completa, dixi supra, quando scilicet idem explicatur per prædicatum, quod includit subiectum, vnâ exceptâ indiuiduatione, quæ (ut diximus Sectione præcedenti) non necessariò explicatur, ut prædicatio sit Logicè completa, ut patet in illâ, Petrus est homo, quæ in omnium sententiâ est completa, etiā si Petreitas non explicetur per prædicatum, quæ tamen explicatur per subiectum: ergo illa erit completa, hoc animal est animal, etiā si non explicetur per prædicatum indiuiduatione, quæ explicatur per subiectum; erit ergo illa formaliter specifica. Vnde etiam fit, ut Genera vocentur cōmuniter Species intermedia: nec potest aliter explicari, cur dicantur species, nisi propter hanc rationem à nobis datam. Genus ergo ut genus formaliter non habet immediata indiuidua, etsi illa habeat formaliter ut species.

Nonnulli recentiores videntur ita admittere indiuidua immediata generi, ut formaliter etiam quatenus genus doceant illa habere: dicunt enim, hanc, hoc rationale est rationale, esse specificam, hanc verò formaliter genericam, hoc animal est animal, disparitatem assignant; quia rationale non est indifferens ut prædicetur de pluribus differentiis specie, genus autem seu animal potest

potest prædicari de pluribus differentiis specie, ideoque dicunt, esse prædicationem generis formaliter, *hoc animal est animal*.

30 Hæc doctrina ex dictis partim reiecta est, iam vero amplius reicitur; quia Genus, ut genus est, prædicatur de pluribus differentiis specie: sed in eâ prædicatione formaliter non prædicatur de pluribus differentiis specie, ergo in eâ non sortitur formaliter rationem generis. Maior & consequentia sunt evidentes. Minor etiam evidenter probatur: quia *hoc animal* & *illud animal* ut sic explicata, non differunt specie, sed solo numero. Declaro hoc ex differentiâ inter has propositiones, *homo est animal*, *equus est animal*, & has, *hoc animal est animal*, *illud animal est animal*. Illæ primæ sunt formaliter generis, quia *homo* & *equus* qui explicantur in eis ex parte subiecti, & de quibus prædicatur *animal*, differunt specie, & ideo prædicatur formaliter de pluribus differentiis specie, & incompletè, quia *homo* aliquid aliud dicit quàm *animal*; at *hoc animal* & *illud animal* ut sic non differunt specie. Item ut sic tota essentia illius subiecti est esse *animal*, unde respectu horum subiectorum non est *animal* prædicabile de pluribus differentiis specie, quo respondetur illorum argumento. Non enim adverterunt hi, prædicationis identitatem, formalitatem, adæquationem vel inadæquationem non desumi ex his quæ subiectum habet a parte rei, sed ex his quæ habet, prout hic & nunc explicatur in eâ propositione. Unde, licet ex parte obiecti idem significet *homo* quod *animal rationale*, hæc est identica, *homo est homo*; hæc verò non, *homo est animal rationale*: ita similiter hæc est propositio non solum completa, sed identica, *hoc ens est hoc ens*, etiam si explicite non declarantur differentie quæ sunt 31 essentielles illi enti. Ratio est: nam prout significatum per conceptum illum *hoc ens*, non habet aliam essentiam quàm *hoc ens* quod prædicatum dicit, ergo est propositio adæquata. Hoc tam mihi videtur evidens, ut nisi faciendo quæstionem de nomine, putem locum non esse dubitationi. Ulterius: ergo etiam si auferatur in illâ propositione *hoc*, & dicatur *hoc ens est ens*, erit prædictio adæquata formaliter. Probo consequentiam evidenter: quia tunc solum deest individuatione significata per *hoc*, quæ non necessarîo requiritur in prædicationibus adæquatis Logicæ, ut paulò antè dixi, & ostendi exemplo illius, *hic homo est homo*, ubi etiam non explicatur *hoc*; & in hac, *Petrus est homo*, ubi etiam non explicatur Petreitas: cuius ratio est, quia individuationes non pertinent ad scientiam, ideo illas non prædicari, non tollit, Logicè loquendo, adæquatas esse prædicationes.

Obiicies forte adhuc contra nostram sententiam: Hæc prædictio, *hoc ens est ens*, non potest esse prædictio formaliter specifica; quia ens non potest esse species, quandoquidem nullum habet supra se genus; ergo illa prædictio debet esse generica, ergo genus ut tale habet immediata individua. Respondeo, etiam illam prædicationem esse formaliter speciei prædicabilis, non subiectibilis: subiectibilis enim ut talis definitur, quæ subest generi; quod, quia non habet ens, 32 non est subiectibilis. At species prædicabilis non definitur formaliter penes ordinem ad genus superius, sed adæquate consistit in hoc, quod præ-

dicetur in quid completè de pluribus solo numero differentiis. Ostendi autem suprâ, *hoc ens* & *illud ens*, ut sic explicata, solo numero differre, sicut *hoc animal* & *illud animal*: unde de illis sic explicatis completè prædicatur ratio entis in quid, ergo habet omnes partes quæ ad definitionem prædicationis specificæ requiruntur; ergo hic & nunc formaliter est prædictio speciei, licet res prædicata sit genus in ordine ad alios actus.

Obiicies rursus: quando ego dico, *hoc animal*, saltem confusè attingo differentiam specificam per *hoc*, quam non explico per prædicatum *animal*; ergo illa prædictio est incompleta, ergo formaliter generica, ergo Genus etiam formaliter ut genus, habet immediata individua.

Respondeo Primò, retorquendo argumentum: quia vel apprehendere confusè differentiam sufficit, ut eam possim explicite prædicare, vel non. Si sufficit, ergo illa non erit prædictio immediata, *hoc animal est animal*, cum possit de illo subiecto, ut sic concepto, aliquid immediatius prædicari, scilicet ipsa differentia: sicut hæc non est prædictio immediata, *Petrus est animal*, quia inter *Petrum* ut sic conceptum, & inter *animal*, mediat *homo*. Ergo si illa est prædictio incompleta, ut contendis, non erit immediata, & consequenter destrues tuam sententiam, scilicet, Genus ut genus habere immediata individua. Si verò dicas, de illo subiecto, ut sic apprehenso, non posse prædicari expresse differentiam, ergo iam illa prædictio erit completa: quia prædictio completa est illa, in quâ de subiecto, ut sic apprehenso, seu prout hic & nunc in hac propositione ponitur, non potest alia ratio immediatius & adæquatius Logicè prædicari. Respondeo Se- 33 cundo, eo modo quo ex parte subiecti apprehenditur etiam differentia, eo etiam modo apprehendi per prædicatum: quia si *hoc animal* confusè cognoscit *rationale*, etiam *hoc animal* ex parte prædicati confusè & disiunctivè cognoscit *rationale*; ergo illa est prædictio completa, quia idem eodem modo conceptum, quantum ad claritatem vel confusionem, prædicatur, aut concipitur per subiectum; ergo est illa prædictio formaliter specifica, materialiter verò generica, quæ est mea sententia suprâ posita.

SECTIO II.

De Specie subiectibili.

SPECIES subiectibilis, quæ correlativa est Generis, definitur esse, quæ sub genere continetur.

Dicit quis: Genus definitur esse quod sub se habet species; iam autem hic Species definitur quæ est sub genere, ergo utraque definitio vitiosa apparet, quia videtur committi circulus. Respondebis, eam esse perfectam, quia definitio Generis, scilicet quod habet sub se species, non declaratur per definitionem speciei, ut sensus sit, Genus habere sub se species, est species esse sub genere. hic enim esset circulus vitiosus; explicaret enim idem per idem, voce actiua in passivam mutatâ: primam ergo definitionem Generis explicari per aliam clariorem, scilicet id esse, quod prædicatur de pluribus specie in eo quod quid.

Hanc tamen solutionem faciliè ego præcludo: quia in hac secundâ definitione etiam replicatur illud,